

Ukrajinská média pod ruskou palbou: pomáháme nezávislým novinářům přežít válku

7.5.2025 - | Člověk v tísni

„Ukrajinská média pomáháme financovat už od roku 2014, kdy po Revoluci důstojnosti začaly vznikat zejména lokální projekty nezávislé na zájmech a přáních oligarchů. Podpora mezinárodních donorů byla tehdy zásadní a velmi rychle se zúročila v rozvoji mnoha významných a hlavně důvěryhodných mediálních institucí,“ říká ředitelka Centra pro lidská práva a demokracii Člověka v tísni Nadiia Ivanova.

Svobodná média jsou pilířem ukrajinské společnosti

Právě svobodná média jsou jedním z klíčových prvků, který Ukrajinu odlišuje od Putinova Ruska. Ukrajinskou společnost činí udržitelnou a odolnou i v nejtěžších dobách. Od zlomového roku 2014, kdy Rusko na Ukrajinu zaútočilo poprvé, obyvatelé napadené země více než kdy jindy potřebují ověřené a kvalitní zpravodajství.

Válka si ale svou daň vybírá i v mediální oblasti. Od začátku plnohodnotné ruské invaze bylo podle ukrajinského Institutu pro sdělovací prostředky 329 ukrajinských médií uzavřeno kvůli ruské agresi a finančním potížím způsobeným válkou. Slibně rozjeté projekty nezávislé na zahraničních grantech se například musely obejít bez příspěvků komunity domácích předplatitelů, kteří začali nově podporovat ukrajinskou obranu.

Dvojitá hrozba pro nezávislost médií: válka a finance

Zastavení financování ze strany amerických dárců povede zřejmě k dalším nevratným důsledkům v mediálním sektoru Ukrajiny. Až do svého pozastavení v lednu 2025 program USAID v Ukrajině poskytoval institucionální podporu 230 celostátním, regionálním a nadlokálním médiím a 100 ukrajinským nevládním organizacím. Celkový objem grantů činil přibližně 960 000 eur měsíčně. Podle mediální organizace Detector Media zastavení americké pomoci ukrajinským médiím představuje vážnou hrozbu pro demokracii a svobodu slova.

„Hrozí, že řada místních komunit zůstane bez přístupu ke kvalitnímu mediálnímu obsahu či investigativním materiálům zaměřeným na odhalování korupčních schémat. Rychlé a spolehlivé informace jsou životně důležité zvláště během ruských útoků. Kolaps důvěryhodných médií by současně nahrál Rusku, které uvolněný informační prostor v přifrontových oblastech ihned obsadí svou propagandou, zaplaví ho falešnými zprávami s cílem zmást, ochromit a zastrašit,“ popisuje rizika mediální expertka Marija Leonova.

Americké granty končí, my v Člověku v tísni rychle reagujeme

Na zprávu o rozhodnutí Trumpovy administrativy zmrazit kromě jiného také finance pro ukrajinská média jsme zareagovali okamžitě. Desítky redakcí, jejichž rozpočet závisel na amerických donorech často až z osmdesáti procent, jsme pomohli ve zrychleném režimu výpadek financování nahradit.

„Podstatná byla zejména rychlost naší pomoci. Evropská unie sice v březnu navýšila podporu nezávislým médiím v Ukrajině o dalších deset milionů eur, ale než budou tyto prostředky rozděleny,

nějaký čas to potrvá. Ukrajínští novináři jsou navyklí ve válečných podmínkách překonávat leccjaké překážky, takto masivní a nečekané přerušení financování však představuje skutečnou hrozbu pro fungování ukrajinských médií. I proto je reakce Člověka v tísní v této situaci mimořádně oceňována,“ dodává Ivanova.

Novináře podporujeme finančně i psychologickou pomocí

Kromě přímé finanční podpory médií spolufinancujeme také tréninky pro reportéry, kteří vyjíždějí do válečné zóny. Kurzy se skládají z 30 hodin intenzivních lekcí taktické medicíny, přednášek o bezpečném pohybu v oblasti bojů, pravidlech nouzové evakuace, vyhodnocování rizik, dodržování novinářských standardů v podmínkách války a digitální bezpečnosti.

91 mrtvých novinářů a význam lidskoprávní ceny Homo Homini

Ukrajinským novinářům poskytujeme rovněž psychosociální podporu. Kromě pravidelných individuálních konzultací s terapeuty mohou redakční týmy vyjet do klidných a bezpečných horských oblastí v Karpatech na západě země a během týdenního pobytu v některém ze zdejších lázeňských či horských středisek se poprat třeba se syndromem vyhoření a na chvíli zkusit zapomenout na černou statistiku: při ruské invazi bylo dosud zabito nejméně 91 pracovníků ukrajinských médií. Byli mezi nimi jak ti, kteří zahynuli během výkonu své profese, tak ti, kteří vstoupili do ukrajinských ozbrojených sil. Dalších 30 ukrajinských novinářů a novinářek zůstává v ruském zajetí. V něm loni v září zemřela i sedmadvacetiletá reportérka Viktorija Roščyna, jíž Člověk v tísní udělil letošní lidskoprávní cenu Homo Homini.

<https://www.clovekvtisni.cz/ukrajinska-media-pod-ruskou-palbou-pomahame-nezavislym-novinarum-p-rezit-valku-12582gp>